

Quang Trung và nghệ thuật dụng binh thần tốc, táo bạo

Không ngạo nghễ như Caesar - một vị hoàng đế La Mã cổ đại - nhưng Quang Trung hoàng đế có một niềm tin mạnh mẽ vào chiến thắng cuối cùng mà đội quân của ông có thể giành được trước kẻ thù. Đó là những chiến thắng được xây dựng từ nghệ thuật dụng binh thần tốc, táo bạo và nắm chắc thời cơ.

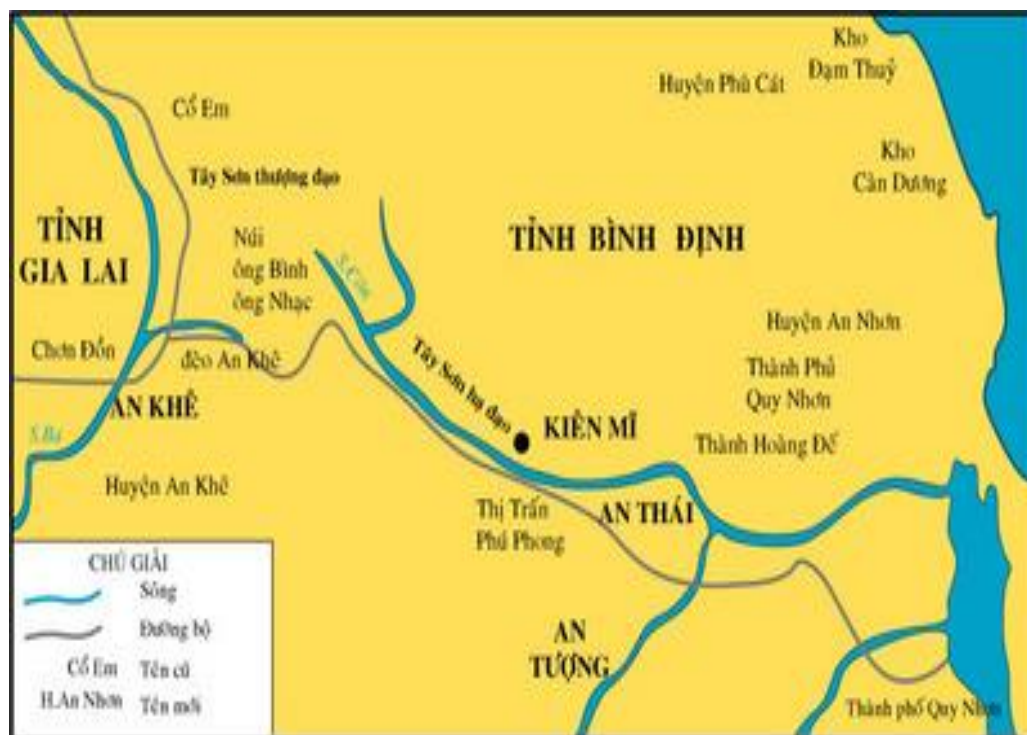

Thế kỷ 16, Đại Việt chìm trong chia cắt: hết cuộc chiến giữa tập đoàn phong kiến Trịnh-Mạc cho đến cuộc đối đầu triền miên giữa dòng họ Trịnh-Nguyễn. Cuối thế kỷ, cục diện đang trong đang ngoài chính thức hình thành

và kéo dài mãi từ đó đến gần hai thế kỷ sau.

Đất nước lâm nguy, vua chúa cả hai miền chỉ lo vơ vét của cải, ăn chơi hưởng lạc, khiến nhân dân lầm than. Trong bối cảnh ấy, không ít cuộc khởi nghĩa đã nổ ra. Tuy nhiên, chưa cuộc khởi nghĩa nào thắng lợi.

Năm 1771, trên vùng Tây Sơn Thượng Đạo (An Khê, Gia Lai ngày nay), 3 anh em Nguyễn Nhạc, Nguyễn Lữ, Nguyễn Huệ phát cờ khởi nghĩa. Được nhân dân ủng hộ, trong vòng 12 năm, từ 1777-1789, nghĩa quân Tây Sơn liên tiếp lập nên những chiến công hiển hách: lật đổ 2 tập đoàn phong kiến Trịnh - Nguyễn; đánh tan 5 vạn quân Xiêm và đè bẹp 29 vạn quân Thanh xâm lược.

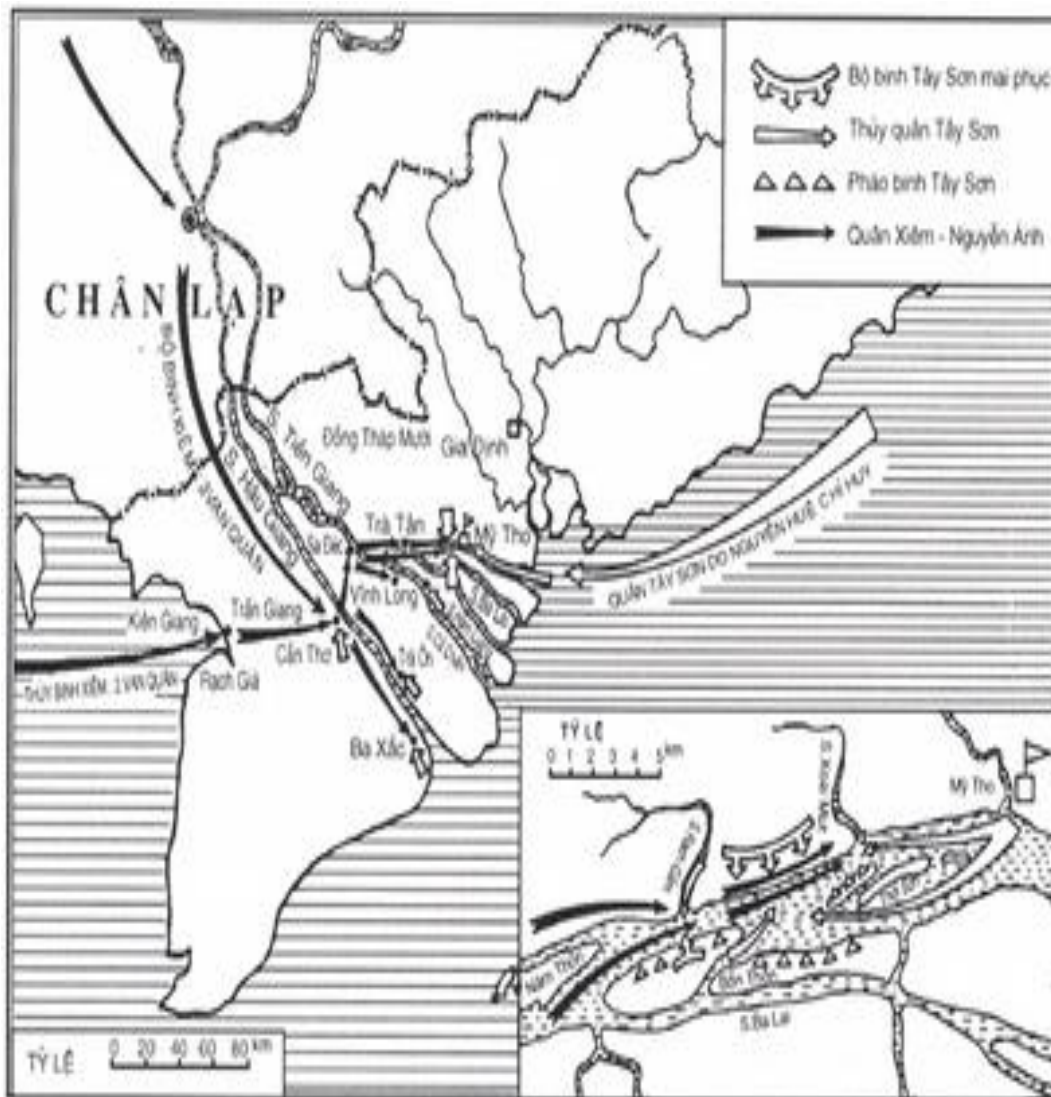
Trong suốt chặng đường chiến đấu, Nguyễn Huệ đã không chỉ chứng tỏ mình là nhà lãnh đạo chính trị xuất sắc mà còn là một nhà cầm quân tài ba. Những gì ông làm, không phải vị tướng nào cũng thực hiện được.

Táo bạo - Đòn phủ đầu không ngờ

Một trong những điểm nổi bật trong cách dụng binh của Nguyễn Huệ là sự kết hợp giữa tài chỉ huy quân sự và tính cách cá nhân: táo bạo, thần tốc và vô cùng tự tin.

Trong cuộc phản kích tiêu diệt quân Xiêm (1785), thay vì chọn khúc sông Mỹ Tho có địa hình thuận lợi cho việc phục kích như đoạn từ Cái Bè đến

Bình Chánh Đông, ông lại chọn khúc Rạch Gầm - Xoài Mút - một khúc sông rộng và địa hình trắc trở hơn để đặt phục binh.

Lược đồ kháng chiến chống quân Xiêm năm 1785

Còn trong cuộc tiến công từ Phú Xuân ra Thăng Long tiêu diệt 29 vạn quân Thanh (1789), Nguyễn Huệ - khi đó đã là vua Quang Trung - chọn cách tấn công vào Thăng Long từ phía Nam. Đó là khu vực quân Thanh bố phòng cực kỳ kỹ lưỡng. Nhưng đó cũng là hướng quân Thanh chủ quan nhất, vì chúng đinh ninh rằng mình ít có khả năng bị tấn công, thế nên ông đã quyết định ra đòn phủ đầu.

Đợt phản kích quân Thanh theo hướng này diễn ra rất chóng vánh: chỉ trong vòng 6 ngày, kể từ khi xuất binh (Đêm 30 tết) đến khi tiêu diệt hoàn toàn quân Thanh trong trận Đống Đa (ngày mùng 5 tết).

Biến thần tốc thành sức mạnh

Nhưng sự táo bạo chỉ phát huy được sức mạnh của nó nếu cuộc tấn công được triển khai nhanh chóng, thần tốc và bất ngờ.

4 năm sau trận chiến một ngày ở Rạch Gầm - Xoài Mút, đội quân của Nguyễn Huệ lại làm nên một điển hình mẫu mực trong lần truy diệt 29 vạn quân Thanh năm 1789.

Nếu không tính đến cuộc hành quân nhanh kỳ lạ và đến giờ vẫn còn gây nhiều tranh cãi của đội quân Tây Sơn từ Phú Xuân ra Bắc, thì chỉ nguyên cuộc phản kích quân Thanh trong vòng 6 ngày Tết Kỷ Dậu 1789 cũng đã là một bài học tuyệt vời trong kho tàng nghệ thuật quân sự.

Đêm 30 tết, quân Tây Sơn bí mật vượt sông Gián Khẩu, tiêu diệt gọn địch ở đồn tiền tiêu và cả nhóm quân do thám.

Đêm mùng 3 tết, quân của ông bí mật vây đồn Hà Hồi (Thường Tín, Hà Tây). Quân giặc bất ngờ, hoảng sợ hạ khí giới đầu hàng.

Mờ sáng mùng 5 tết, trong khi cánh quân Tây Sơn do đích thân Quang Trung chỉ huy bắt đầu tấn công đồn Ngọc Hồi (Thanh Trì, Hà Nội) thì một cánh quân Tây Sơn khác nhắm thẳng vào đồn Đống Đa (Hà Nội).

Cùng lúc với hai chiến thắng đó là hàng loạt chiến thắng khác: chiến thắng Đại Áng, chiến thắng Đàm Mục, chiến thắng Nhân Mục, chiến thắng Hạ Yên Quyết. Các cuộc tấn công trên đều diễn ra một cách nhanh chóng và dồn dập đến độ quân Thanh không kịp trở tay. Chúng không còn có thời gian để thông báo, hỗ trợ hay ứng cứu nhau.

Cách đánh bất ngờ, thần tốc này luôn là tâm điểm trong binh pháp của ông. Đó là cách để bù đắp sự chênh lệch trước những đội quân đông hơn mình gấp nhiều lần. Hơn thế nữa, không chỉ là người "nhạy cảm" với thời cơ, ông còn biết cách tạo ra thời cơ để tận dụng tối đa thế mạnh của mình.

Lược đồ :Từ Tam Điệp quân Tây Sơn chia làm 5 đạo tiến ra Bắc

Nắm chắc thời cơ

Cuối năm 1788, quân Thanh đưa quân vào nước ta dưới danh nghĩa giúp nhà Lê dẹp loạn. Với sự bảo trợ của vua Lê Chiêu Thống, cánh quân Thanh được nhiều nhân sĩ trung thành với nhà Lê ủng hộ, nhân dân Thăng Long chưa biết nên theo ai: Tây Sơn hay vua Lê. Tình thế hoàn toàn bất lợi cho quân Tây Sơn.

Nhận được tin Lê Chiêu Thống "mời giặc vào nhà", Nguyễn Huệ nhanh chóng làm lễ, lên ngôi hoàng đế, lấy niên hiệu là Quang Trung. Ngay sau đó, ông tập hợp quân đội, Bắc tiến, diệt quân Thanh. Tất cả những chuyện lên ngôi hoàng đế, triệu tập binh sĩ, rồi xuất binh chỉ diễn ra trong vòng... 1 ngày.

Với một vị tướng nhiều kinh nghiệm trận mạc, hoàng đế Quang Trung đã nhìn thấy: đây là thời cơ tốt để chinh phục lòng dân và tiêu diệt địch.

Sau này, trên đường ra bắc, ông đã dừng lại ở Nghệ An để lấy thêm quân và tham khảo ý kiến La Sơn Phu Tử Nguyễn Thiếp về thời cơ và cách đánh quân Thanh. Câu trả lời của Nguyễn Thiếp khiến Nguyễn Huệ rất ưng ý. Nguyễn Thiếp nói: "*Quân Thanh đến từ xa không biết tình hình quân ta mạnh hay yếu thế nào, không biết thế nên chiến hay nên thù thế nào. Và nó có bụng khinh địch, nếu đánh gấp không quá 10 ngày sẽ phá tan; nếu trì hoãn một chút thì khó lòng được nó*".

Hơn thế nữa, quân Thanh sẽ sớm lộ rõ âm mưu xâm lược. Đó là lúc đội quân Tây Sơn sẽ có được sự ủng hộ và giúp sức của nhân dân.

Về phía giặc, sau khi vào Thăng Long dễ dàng, quân Tây Sơn thì đã rút mãi về tận Tam Điệp (Ninh Bình) - Biện Sơn (Thanh Hóa), lại thêm được nhiều quan quân nhà Lê ủng hộ, càng gần Tết, quân Thanh càng khinh đời thù.

Tất cả những điều đó góp phần khẳng định: đó là thời cơ tốt nhất để tận diệt quân Thanh. Cùng với việc củng cố quân đội, đốc thúc việc hành quân nhanh chóng, ông còn lưu tâm đến việc làm kêu binh địch, khiến địch ngày càng chủ quan, tự mãn. Sự thất bại của quân thù chỉ còn là vấn đề thời gian.

Anh hùng nước Nam

Lúc tuyển thêm binh ở Nghệ An, Nguyễn Huệ đã đưa lời dụ tướng sĩ:

"Đánh cho để dài tóc

Đánh cho để đen răng

Đánh cho nó chính luân bất phản

Đánh cho nó phiến giáp bất hoàn

Đánh cho sử tri Nam quốc anh hùng tri hữu chủ".

Ông hô thúc ba quân hãy đánh sao cho quân thù không còn mảnh giáp, đánh sao cho chúng không còn đường về, đánh sao cho chúng nhận ra rằng nước Nam là có chủ. Và đội quân "*cốt tinh, không cốt đông*" của ông tiến vào Thăng Long đúng với khí thế ấy.

Hoàng Lê nhất thống chí miêu tả sự thất bại của quân Thanh: "Quân Thanh chống không nổi, bỏ chạy tán loạn, giày xéo lên nhau mà chết ..., thây ngổn ngang đầy đồng, máu chảy thành suối. Quân Thanh đại bại".

Đài tưởng niệm chiến thắng Rạch Gầm-Xoài Mút tại Mỹ Tho, Tiền Giang.

Những mũi tên công sắc sảo của quân Tây Sơn luôn giáng cho quân địch những đòn chí mạng. Bởi thế, chỉ một trận Rạch Gầm - Xoài Mút mà quân Xiêm sau này "sợ quân Tây Sơn như sợ cọp". Còn nhà Thanh cũng tắt luôn âm mưu xâm lược nước Nam từ trận đại bại đó.

BTK-Theo Quê Hương

Nguyễn Quang Loan

Nguồn: (1)http://thcs-dapcau-bacninh.violet.vn/entry/show/entry_id/7182816

(2) <http://www.baobinhdinhh.com.vn/DNCN-Festival/2008/2/55464/>

www.vietnamvanhien.net